

Brüsszel, 2026. július 14.
(OR. en)

11867/26

EDUC 331
SOC 493
EMPL 277
JEUN 196
COMPET 955
ECOFIN 1005

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2026. július 10.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2026) 363 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről szóló tanácsi ajánlás végrehajtásáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2026) 363 final.

Melléklet: COM(2026) 363 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2026.7.10.
COM(2026) 363 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK

**a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó
szakképzésről szóló tanácsi ajánlás végrehajtásáról**

{SWD(2026) 181 final}

1. Bevezetés – a jelentés célja, hatálya és módszertana

Az évek során fontos szerepet töltött be a szakoktatás és a szakképzés (VET) területén folytatott, az EUMSZ 165. és 166. cikkével összhangban álló európai szintű együttműködés. A fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás (a továbbiakban: a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás) a szakképzésre vonatkozó, releváns hosszú távú reformelveket magában foglaló jövőképet vázolt fel. A koppenhágai folyamat részeként 2020 novemberében elfogadott osnabrücki nyilatkozat nemzeti és uniós szintű, konkrétabb, rövidebb távú intézkedésekkel egészítette ki a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlást. Célja kifejezetten a szakképzés korszerűsítése volt a munkaerőpiaci igényekhez való gyors alkalmazkodás biztosítása, a tanulási pályák rugalmasságának fokozása, valamint a tanulók zöld és digitális átállásra való felkészítése révén. A szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás az osnabrücki nyilatkozattal, valamint más stratégiai dokumentumokkal és szakpolitikákkal, például a szociális jogok európai pillérének megvalósítására vonatkozó cselekvési tervvel, az európai készségfejlesztési programmal, a digitális évtizeddel és az európai oktatási térséggel együtt meghatározta a 2020–2025-ös időszakra vonatkozó uniós szakképzési szakpolitikai keretet.

A szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás a következő prioritásokat fedi le:

- a szakképzés gyorsan alkalmazkodik a munkaerőpiac változásaihoz,
- a rugalmasság és a fejlődési lehetőségek a szakképzés központi elemét képezik,
- a szakképzés az innováció és a növekedés motorja, amely felkészít a digitális és zöld átállásra és a rendkívül keresett foglalkozásokra,
- a szakképzés vonzó lehetőség, amelynek során a képzés/készségfejlesztés modern és digitalizált módon történik,
- a szakképzés előmozdítja az esélyegyenlőséget,
- a szakképzés a minőségbiztosítás kultúrájára támaszkodik.

A szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás prioritásai egy szélesebb szakpolitikai architektúrába illeszkednek, amely összekapcsolja a szakképzést a foglalkoztatással, a gazdasági fejlődéssel és a versenyképességgel, gyakran ágazati megközelítés alkalmazásával. Az egységes piacról és a versenyképességről szóló 2026. évi éves jelentés¹ kifejezetten kiemeli, hogy a készségfejlesztés – többek között szakképzés révén történő – előmozdítása elengedhetetlen a munkaerőhiány kezeléséhez. A szakképzési programokhoz kapcsolódó ágazatokban – például az építőiparban, a közlekedésben, az egészségügyben, a gyártásban, a tiszta technológiákban és a védelemben – 2020 óta fokozódott a munkaerő- és szakemberhiány, ami még inkább kiemeli, hogy mennyire fontos a szakképzés a munkaerőpiacon szükséges készségek biztosításához. A kkv-k valamennyi ágazatban úgy ítélik meg, hogy a készségekkel kapcsolatos kihívások jelentik a növekedés egyik akadályát,

¹ Európai Bizottság (2026): *2026. évi éves jelentés az egységes piacról és a versenyképességről*. Elérhető a következő internetcímen: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/2026-annual-single-market-and-competitiveness-report_en?prefLang=hu&etrans=hu.

és a szakképzés szerepe kulcsfontosságú az európai vállalatok boldogulásához szükséges készségek biztosítása terén.

A munkaerőhiányról és -feleslegről szóló 2024. évi EURES-jelentés szerint az EU-ban a fő hiányszakmák² esetében tízből kilenchez szakmai képesítés szükséges. A szakképzés fontosságát ezért számos uniós szakpolitika szemlélteti. A szakképzési programok és a tanulószerveződéses gyakorlati képzések központi szerepet játszanak a készségfejlesztési paktum szerinti ágazati készségfejlesztési stratégiákban az olyan területeken, mint a gyártás, az építőipar, az idegenforgalom, a fenntartható energia és a digitális ágazatok³. Hasonlóképpen, a [Tanulószerveződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetsége \(EaFA\)](#) által szervezett tevékenységek támogatják a gazdasági ágazatokat (pl. az építőipar, a turizmus és vendéglátás, valamint a gondozás/tartós ápolás-gondozás szektorát) az ágazati tanulószerveződéses gyakorlati képzési programok előmozdításában és megerősítésében.

A készségek uniójáról szóló 2025. évi közlemény⁴ és az európai unióbeli humán tőkéről szóló 2026. évi tanácsi ajánlás⁵ kiemeli, hogy a munkaerőpiaci igényekkel szoros kapcsolatban álló szakképzési rendszerek kulcsfontosságúak a strukturális munkaerőhiány kezeléséhez. A 2025. évi tisztaiipar-megállapodás⁶ rámutat arra, hogy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállás támogatásához kell a kulcsfontosságú ágazatokban fennálló szakemberhiányt. A lakhatási csomag 7. intézkedése keretében kidolgozott európai lakásépítési stratégia⁷ célja, hogy növelje a képzett munkaerő rendelkezésre állását az építőiparban, többek között az egyetemek, a szakképző intézmények, a vállalkozások, a szociális partnerek és az alkalmazott kutatási intézetek közötti partnerségek támogatása révén. A 2025. évi új európai Bauhausról szóló közlemény bejelentette a fiataloknak szóló tanulószerveződéses gyakorlati képzések és szakképzések támogatását is⁸. A gépjárműiparra, az acél- és fémiparra, valamint a vegyi anyagokra vonatkozó cselekvési tervek szintén kiemelik a készségek és a szociális dimenzió jelentőségét ezen ágazatok versenyképességének biztosítása terén. A szakképzés hozzájárul a nettó zero iparról szóló jogszabály célkitűzéseire is, míg a

² Hegesztők és lángvágók, ápolók, szakácsok, építőipari és kapcsolódó villanszerelők, vízvezeték- és csővezeték-szerelők, tehergépkocsi- és tehergépjármű-vezetők, fémlemez-megmunkálók, fém-megmunkáló szerszámok beállítói és kezelői, hentesek, halfeldolgozók és hasonló élelmiszer-feldolgozók.

³ Európai Bizottság (n.d.): *Ipari ökoszisztémák és partnerségek*. Készségfejlesztési paktum. Elérhető a következő internetcímen: https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships_en?prefLang=hu&ettrans=hu.

⁴ Európai Bizottság (n.d.): *A készségek uniója*. Elérhető a következő internetcímen: https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/union-skills_hu.

⁵ Az Európai Unió Tanácsa (2026): *A készséghiány kezelése: a Tanács ajánlást fogadott el a humán tőkéről*. Elérhető a következő internetcímen: <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2026/03/09/tackling-the-skills-shortage-council-adopts-recommendation-on-human-capital/>.

⁶ Európai Bizottság (n.d.): *Tisztaiipar-megállapodás*. Elérhető a következő internetcímen: https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/clean-industrial-deal_hu.

⁷ Európai Bizottság (n.d.): *A megfizethető lakhatásra vonatkozó európai terv*. Elérhető a következő internetcímen: https://housing.ec.europa.eu/european-affordable-housing-plan_en?prefLang=hu&ettrans=hu.

⁸ Európai Bizottság (n.d.): *Új európai Bauhaus: A jövőképtől a megvalósításig*. Elérhető a következő internetcímen: https://new-european-bauhaus.europa.eu/new-european-bauhaus-vision-implementation_en?prefLang=hu&ettrans=hu.

nettó zéró ipari akadémiák⁹ segítik a szakképzés technológiai innovációhoz való alkalmazkodását és növelik a versenyképességet, többek között az egyes ágazatok iparával közösen kidolgozott tanulási programok kialakítása révén.

Ebben a szakpolitikai összefüggésben ez a jelentés bemutatja a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás elfogadását követően a tagállamok által végrehajtott reformokat és intézkedéseket. Nem szándékozik értékelni az intézkedéseket vagy a hatásukat felmérni. Célja inkább az, hogy öt évvel a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás elfogadása után, annak 36. cikkével összhangban, a nemzeti és európai szinten rendelkezésre álló adatokra, valamint az Európai Szakképzésfejlesztési Központ (Cedefop) által végzett éves nyomon követésre alapozva áttekintse a releváns intézkedéseket. A Cedefop és az Európai Képzési Alapítvány (ETF) 2020 óta az Európai Bizottság által javasolt és a Szakképzési Tanácsadó Bizottság (ACVT) által jóváhagyott integrált ellenőrzési gyakorlatot folytat, amely a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás, valamint az osnabrücker nyilatkozat prioritásait fedi le. A jelentés nagyrészt erre a nyomon követésre, valamint a tagállamok által a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás elfogadását követően kidolgozott nemzeti végrehajtási tervekre épül¹⁰. A tagállamok ugyanis 2022-ben dolgozták nemzeti végrehajtási tervet dolgoztak ki, amelyek bemutatják a következő években a szakképzésre vonatkozó uniós prioritások megvalósítása érdekében végrehajtani tervezett tevékenységeket. A jelentéstétel nagyrészt a tagállamok által végrehajtott tevékenységek áttekintésére épül.

Az Európai Bizottság egységes szerkezetbe foglalta a jelentést, amely a Szakképzési Tanácsadó Bizottság keretében a tagállamokkal folytatott számos információcserén, valamint statisztikai bizonyítékokon alapul, és különösen a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlásban meghatározott három mennyiségi cél aktuális állására összpontosít. Ezenfelül számos szakpolitikai dokumentum és tanulmány is támpontként szolgált a jelentés elkészítése során. A jelentés kiterjed továbbá a szakképzési rendszerek korszerűsítésére irányuló tagállami erőfeszítéseket támogató uniós szintű intézkedésekre is, és magában foglal az EU által támogatott és finanszírozott intézkedések és reformok végrehajtására vonatkozó adatokat is. További részletek a kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumban találhatóak.

Ez a jelentés fontos információkat szolgáltat a készségek uniójáról szóló, 2025. március 5-i közleményben bejelentett, küszöbön álló európai szakképzési stratégia kialakításához. A 2025 utáni időszakra vonatkozó új európai szakképzési szakpolitikai keretet a közelmúltban elfogadott, a 2026–2030-as időszakra szóló, a versenyképesség fokozását és a minőségi munkahelyeket szolgáló vonzó és inkluzív szakképzésről szóló heningi nyilatkozat, valamint a küszöbön álló európai szakképzési stratégia fogja képezni, a szakképzésről szóló, meglévő 2020. évi tanácsi ajánlással együtt.

2. A három mennyiségi cél megvalósításának jelenlegi állása

⁹Európai Bizottság (n.d.): *Ipari ökoszisztémák: az EU versenyképességének megerősítése partnerségek révén.* Elérhető a következő internetcímen: <https://ec.europa.eu/newsroom/growth/items/823315/en>.

¹⁰ Csehország és Írország kivételével valamennyi uniós tagállam elkészítette nemzeti végrehajtási tervét, amelyet a Bizottság honlapján tettek közzé.

A végrehajtás előrehaladásának nyomon követése érdekében a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás mennyiségi célokat tűzött ki a munkaalapú tanulásban való részvételre, a szakképzésben végzettek foglalkoztatottságára és a szakképzési mobilitásra vonatkozóan, amelyeket az uniós tagállamok által 2025-ig közösen elérendő uniós átlagértékek formájában határozott meg.

A legfrissebb rendelkezésre álló adatok szerint az uniós átlagot tekintve:

1. a munkaalapú tanulásban részesülő, szakképzésben frissen végzett 20–34 évesek aránya **2025-ben elérte a 66,0 %-ot¹¹**, tehát meghaladta a **60 %-os célkitűzést**;
2. a munkahellyel rendelkező, szakképzésben végzett 20–34 évesek aránya **2025-ben elérte a 80,2 %-ot¹²**, tehát megközelíti a **82 %-os célszintet**;
3. a szakképzési mobilitási célráta **2021-ben 2,1 % volt**, amely messze elmarad a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlásban **2025-re meghatározott 8 %-os célértéktől**. Az „Európa mozgásban” című 2024. évi tanácsi ajánlás új, 12 %-os célt tűzött ki, amelyet 2030-ig kell elérni (és amely a mobilitási tapasztalatok szélesebb körét fedi le) – a legutóbbi becslés szerint ez az érték 2023-ban 5,3 % volt¹³.

A célok megvalósítási szintje és az előrehaladás mértéke országoként jelentősen eltér.

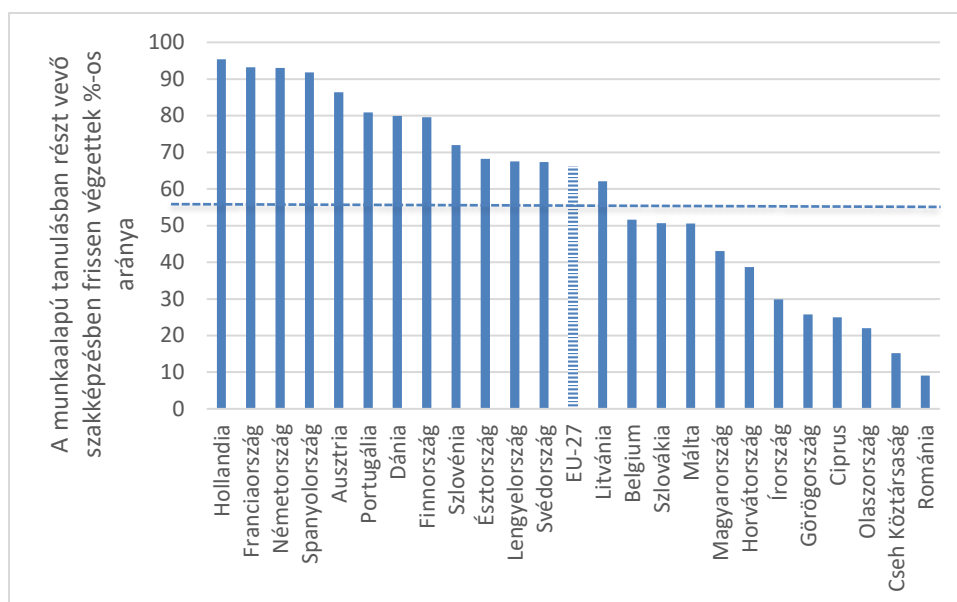
Bár a munkaalapú tanulásra vonatkozó uniós szintű cél elérése megtörtént, a különböző európai országok eltérő mértékű előrehaladást mutatnak a munkaalapú tanulásban való részvétel bővítése terén (1. ábra). Egyes országok, például Hollandia (95,4 %), Franciaország (93,2 %) és Németország (93,0 %) már jóval meghaladták a munkaalapú tanulásra vonatkozó célokat, mások – például Románia (9,1 %), Csehország (15,2 %) és Olaszország (22,0 %) – azonban jelentősen elmaradtak a referenciaértéktől.

1. ábra: A szakképzésben végzettek munkaalapú tanulásban való részvétele, 2025

¹¹ Eurostat (Uniós munkaerő-felmérés). [A szakképzésben végzettek munkaalapú tanulásban való részvétele \(tps00215\)](#).

¹² Eurostat (Uniós munkaerő-felmérés). [A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok foglalkoztatási rátája iskolai végzettség és a legmagasabb iskolai végzettség megszerzése óta eltelt évek szerint \(edat_lfse_24\)](#).

¹³ Az Európai Bizottság számításai az Erasmus+ irányítópultjának adatai alapján. Az adatlehívás időpontja: 2025. június.

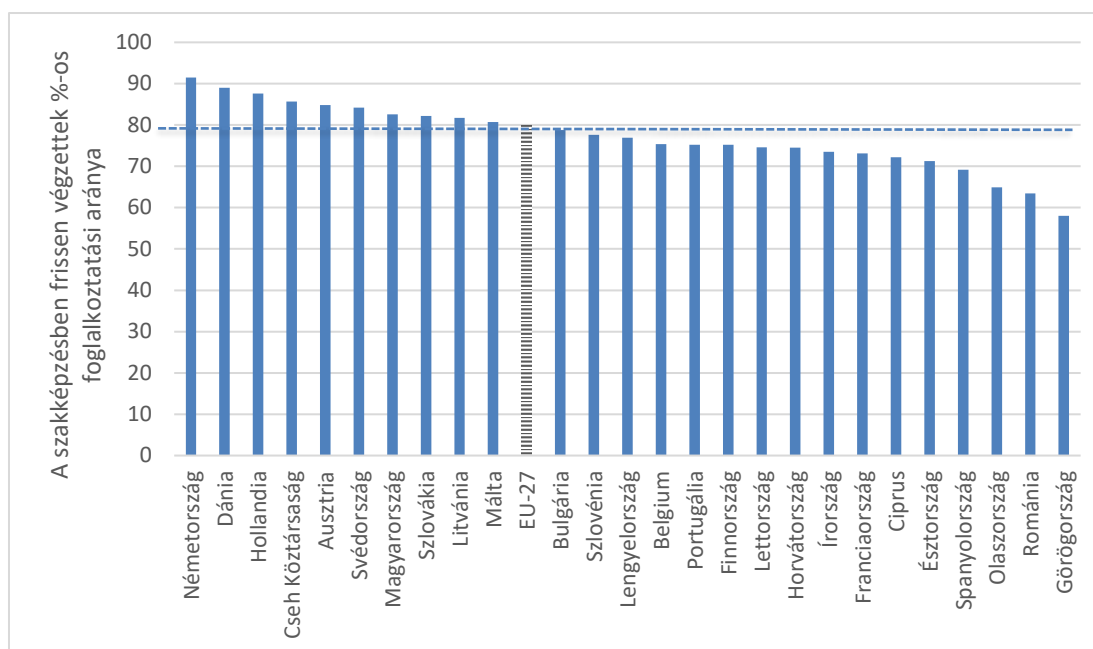
Forrás: Eurostat (Uniós munkaerő-felmérés). [A szakképzésben végzettek munkaalapú tanulásban való részvétele \(tps00215\)](#)

Megjegyzés: Az országok a 2025. évi adatok alapján csökkenő sorrendben szerepelnek. Németország, Spanyolország, Lengyelország, Málta, Magyarország, Írország és Ciprus esetében a megbízhatóság szintje alacsony. Bulgáriára, Lettországra és Luxemburgra vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok.

Az országok vegyes eredményeket értek el a szakképzésben végzettek foglalkoztatási rátájára vonatkozó célkitűzés megvalósítása terén (2. ábra). Azokban az esetekben, ahol előrelépés történt, ez olyan tényezőkkel magyarázható, mint például a szakképzési programoknak a munkaerőpiaci igényekkel való jobb összehangolása vagy a munkaerőpiac elmúlt években tapasztalt fellendülése – amelynek következtében jelentősen megnőtt a szakmai profilok iránti kereslet¹⁴ –, valamint a demográfiai változások. A 2021 és 2023 közötti erőteljes növekedést (76,0 %-ról 80,9 %-ra) a következő években enyhe csökkenés és stabilizáció követte, míg végül 2025-ben a ráta 80,2 %-on állt. Ez a minta arra enged következtetni, hogy a fiatalok – és köztük a szakképzésben végzettek – sajátos kihívásokkal szembesültek az oktatásból a munkaerőpiacra való belépéskor, miközben a foglalkoztatás általános növekedése szélesebb körben lassult.

2. ábra: A szakképzésben frissen végzettek foglalkoztatási rátája, 2025

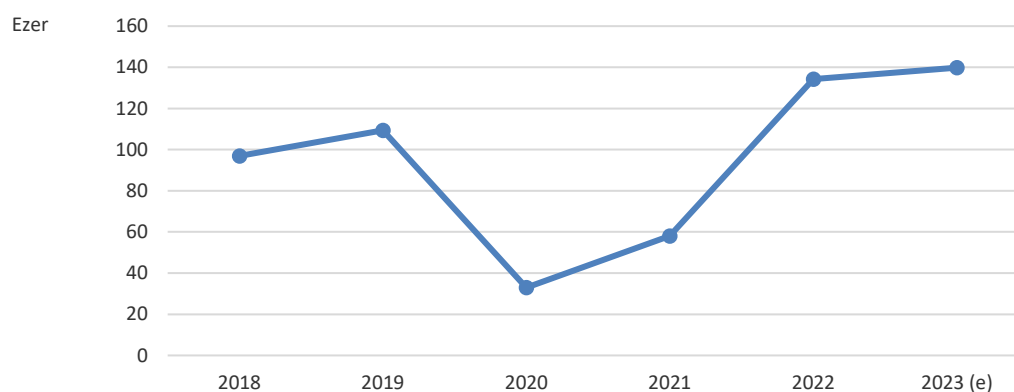
¹⁴ Európai Bizottság (2025): *Oktatási és Képzési Figyelő 2025: Összehasonlító jelentés*. Luxembourg: az Európai Unió Kiadóhivatala. Elérhető a következő internetcímen: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/30c1ccaa-bfdd-11f0-a612-01aa75ed71a1>

Forrás: Eurostat (Uniói munkaerő-felmérés). [A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok foglalkoztatási rátája iskolai végzettség és a legmagasabb iskolai végzettség megszerzése óta eltelt évek szerint \(adat lfse 24\)](#) Megjegyzés: A mutató azoknak a 20–34 éveseknek a foglalkoztatási rátáját méri, akik már nem vesznek részt oktatásban és képzésben, és akik 1–3 évvel korábban szereztek felső középfokú vagy nem felsőfokú posztsekunder szakképzést. Az országok a 2024. évi értékek alapján csökkenő sorrendben szerepelnek. Málta, Bulgária, Szlovénia és Ciprus esetében az adatok megbízhatósága alacsony. Luxemburg esetében nem állnak rendelkezésre adatok. A fogalommeghatározás Franciaország és Spanyolország esetében eltérő.

A középfokú szakképzésben végzettek mobilitási tapasztalatai tekintetében továbbra is kihívást jelent a szakképzési mobilitási cél elérése. Az uniós szintű mobilitási arány 2023-ban 5,3 % és 140 000 mobilitás volt (3. ábra), ami enyhe növekedést jelent az előző évi 5,0 %-hoz és 134 000 mobilitáshoz képest. Ez azonban még mindig messze elmarad az „Európa mozgásban” csomagról szóló 2024. évi tanácsi ajánlásban 2030-ra meghatározott 12 %-os értéktől.

3. ábra: A szakképzésben tanulók megvalósult mobilitásainak száma, 2023

Forrás: Az Európai Bizottság számításai az Erasmus+ irányítópultjának adatai alapján. Az adatlekvás időpontja: 2025. június. Megjegyzés: az adatok a referencia-időszakban külföldi mobilitási tapasztalatot megkezdő,

középfokú szakképzésben részt vevő tanulók számára vonatkoznak, az Erasmus+ irányítópulton bejelentett információk szerint. A régi és az új Erasmus+ programok közötti átmenet miatt a 2022. és 2023. évi becslések csak uniós szinten állnak rendelkezésre, és múltbeli adatokon alapuló előrejelzéseket tartalmaznak; a 2023. évi adatok ideiglenesek.

Ez részben az európai és nemzeti szintű költségvetési megszorításokkal magyarázható. Például az Erasmus+ keretében rendelkezésre álló költségvetés 2024-ben a pályázatok növekvő száma miatt a tanulók és az alkalmazottak mobilitási igényeinek csak 57 %-át tudta fedezni¹⁵, ami alacsonyabb százalékos arányt jelent az előző évekhez képest. Az „Európa mozgásban” című ajánlást kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum kiemelte azokat a konkrét kihívásokat is, amelyek befolyásolják a külföldre utazásra való hajlandóságot – például a szakképzésben részt vevő tanulók fiatal korát, valamint bizonyos pszichológiai akadályokat, amelyek korlátozzák azon képességüket, hogy időt töltsenek külföldön. A nemzeti szabályozásokhoz és adminisztratív korlátokhoz kapcsolódó strukturális akadályok szintén korlátozzák a szakképzési mobilitást. E kihívások ellenére a kereslet jelenlegi szintje már lehetővé tenné a szakképzési mobilitási célok elérése felé való jelentős elmozdulást. Néhány tagállamban mutatkoznak is ígéretes eredmények. 2024-ben például Finnországban a 16 és 25 év közötti, szakmai alapképzésben részt vevő tanulók teljes mobilitási aránya elérte a 9 %-ot, miután az Erasmus+ program keretében új csoportos szakképzési mobilitási tevékenység indult¹⁶.

3. A tagállamok által az ajánlás végrehajtása terén elért előrehaladás

3.1. A szakoktatási és -képzési reformok végrehajtásával kapcsolatos általános kihívások

A szakképzési prioritások uniós tagállamokban történő megvalósításának elemzése rámutat bizonyos átfogó intézményi, pénzügyi és kulturális akadályokra, amelyek akadályozzák a szakképzési rendszerek fejlődését. Egyes horizontális kihívások akadályozzák vagy lassítják a munkaerőpiaci változásokra való gyors reagálást. A szakképzéssel, valamint a továbbképzéssel és átképzéssel kapcsolatos felelősségi körök gyakran több minisztérium, intézmény és kormányzati szint között oszlanak meg, és erős koordinációs kereteket és intézkedéseket tesznek szükségessé. Ezek azonban gyakran nincsenek kialakítva, és még ha léteznek is, akkor sem feltétlenül hatékonyak. Bár a pontos intézményi felépítés országonként eltérő, a szakképzéssel kapcsolatos felelősség megoszlik az oktatási minisztériumok, a munkaügyi/foglalkoztatási/szociális minisztériumok, valamint a gazdasági/ipari minisztériumok között. A széttagolt és koordinálatlan munka a nehézkes és hosszadalmas bürokratikus folyamatokkal, valamint a változással szembeni ellenállással együttesen késleltetheti a reformokat és az innovációt, valamint korlátozhatja a változó kihívásokra való gyors reagálást.

A készségekkel kapcsolatos információgyűjtés a szakképzés irányításának fontos része, ebbe a területbe azonban csak néhány ország ruház be, ami akadályozza a munkaerőpiac gyors

¹⁵ Az adatok forrása az Erasmus+ irányítópultja (2025. november).

¹⁶ Cedefop (2025) *Finnország: Növekszik a szakképzésben részt vevő tanulók mobilitása*. Elérhető a következő internetcímen: <https://www.cedefop.europa.eu/hu/news/finland-vet-learner-mobility-rise?ettrans=hu>.

változásaira való rugalmas reagálást. A készségekkel kapcsolatos információgyűjtési rendszerek fejlesztése – amely magában foglalja a diplomások pályakövetésének a szakképzési politikák és a minőségbiztosítás céljából való szisztematikus használatát is – koncentráltabb erőfeszítéseket igényel¹⁷. Bár az országok erőfeszítéseket tettek a szakképzés európai minőségbiztosítási referenciakeretének (EQAVET) elveivel összhangban álló minőségbiztosítási keretek és folyamatok létrehozásáért vagy fejlesztéséért, a munkaalapú tanulás minőségbiztosítása és a szakmai alapképzés terén alkalmazott tanulószerveződéses gyakorlati képzés még mindig a fejlesztési szakaszban jár. Emellett a kutatások azt mutatják, hogy az ipari fejlődés és a meglévő tantervek merevsége közötti szakadék jelentős akadályt jelent a digitális és zöld készségek szakképzésbe való integrálása szempontjából¹⁸.

A szakképzési rendszerek tartósan fennálló, ugyanakkor folyamatosan alakuló kapacitáskorlátokkal szembesülnek az oktatási és képzési munkaerő tekintetében. Ez részben az alacsonyabb bérekkel, valamint a szakképzésben dolgozó tanárokat és oktatók szakmájának érzékelt értékével¹⁹, illetve az idősödő tanári népesség jelentette nyomással magyarázható²⁰. A Cedefop szerint a szakképzésben dolgozó tanárok közül csak minden második ítéli meg úgy, hogy az iskolája támogatja a folyamatos szakmai továbbképzésben való részvételét²¹. A támogatás e hiánya megakadályozza a tanárokat abban, hogy hatékonyan végrehajtsák az új tanterveket, új készségeket – például digitális vagy zöld készségeket – tanítsanak, és innovatív pedagógiai módszereket alkalmazzanak, beleértve a fejlett technológiákon, például a virtuális valóságon vagy a mesterséges intelligencián (MI) alapuló módszereket is.

A pénzügyi források rendelkezésre állása és fenntarthatósága szintén kihívást jelent. Számos, a szakképzés korszerűsítésére és az innovatív megközelítések kidolgozására irányuló kezdeményezés (például a szakképzési kiválósági központok kezdeményezése) nagymértékben vagy teljes mértékben uniós finanszírozásra támaszkodik, így az uniós finanszírozás végét követően nem biztosított a hosszú távú finanszírozása.

¹⁷ Kizárólag Belgium flamand nyelvű közössége, Ciprus, Észtország, Franciaország, Horvátország, Magyarország, Lettország, Málta, Lengyelország, Románia, Szlovénia és Szlovákia foglalt bele a nemzeti végrehajtási tervébe a készségekkel kapcsolatos információgyűjtési rendszerek fejlesztésére irányuló intézkedéseket – beleértve a diplomások pályakövetését is – és számolt be az elért eredményekről.

¹⁸ Herrero, C., Arroyo Sagasta, A., Castaño Muñoz, J., Centeno, C., Coenen, J. *et al.* (2025): *Supporting the digital transformation of vocational education and training* [A szakképzés digitális átalakulásának támogatása]. Luxembourg: az Európai Unió Kiadóhivatala. Elérhető a következő internetcímen: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC141881>.

¹⁹ A Cedefop „európai szakoktatói felmérés” (EVTS) elnevezésű kísérleti felmérése szerint a szakoktatóknak csak mintegy 9 %-a érzi úgy, hogy értékeli a szakmáját. Az OECD kutatása (2020) – *Az oktatásról dióhéjban 2020: OECD mutatók* – pedig azt mutatja, hogy a szakképzésben dolgozó tanárok átlagosan közel 11 %-kal kevesebbet keresnek, mint más felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók.

²⁰ Herrero, C., Arroyo Sagasta, A., Castaño Muñoz, J., Centeno, C., Coenen, J. *et al.* (2025): *Supporting the digital transformation of vocational education and training* [A szakképzés digitális átalakulásának támogatása]. Luxembourg: az Európai Unió Kiadóhivatala. Elérhető a következő internetcímen: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC141881>.

²¹ Psifidou, I., Papazoglou, M. és Pouliakas, K. (2025): [Europe's first survey for VET teachers: Listening, learning, acting](#) [Európa első szakoktatói felmérése: Odafigyelés, tanulás, cselekvés].

A 2021–2027-es időszakban az Erasmus+ program 400 millió EUR indikatív költségvetést különít el a szakképzési kiválósági központok létrehozására és fejlesztésére – az európai szakképzési rendszerek megerősítésére és fejlesztésére irányuló kiemelt európai kezdeményezés keretében –, ami tükrözi a szakképzési kiválóság iránti erős európai elkötelezettséget.

A becslések szerint a 2021–2027-es időszakban az Erasmus+ mellett az oktatási, képzési és készségfejlesztési szakpolitikákra – többek között a szakképzésre – irányuló beruházások, infrastruktúra és reformok finanszírozására 62,2 milliárd EUR, továbbá az uniós tagállamok nemzeti társfinanszírozása – amely magában foglalja az Európai Szociális Alap Pluszból (ESZA+) származó 40,4 milliárd EUR összegű uniós hozzájárulást is –, valamint az ERFA-ból (az Interreg-et is beleértve) származó 12,1 milliárd EUR (8,6 milliárd EUR összegű uniós hozzájárulást is beleértve) kerül elkülönítésre.

A szakképzés vonzerejét és a beiratkozások számát továbbra is korlátozzák a sztereotípiák, valamint az a makacsul fennálló nézet, hogy a szakképzések társadalmi megbecsültsége alacsonyabb. Jól szemlélteti ezt azt is, hogy a szakképzési rendszerek 2023. évi OECD-felülvizsgálata alapján a szakképzésben részt vevő diákok általában véve erős munkaerőpiaci eredményei ellenére a megkérdezettek 70 %-a úgy véli, hogy a szakképzés egyszerűen a manuális munkákra terjed ki, pedig a valóságban a szakképzés ma már sokféle szakmai pálya felé nyit utat. Az Eurobarométer 569. számú, a szakképzés vonzerejéről szóló tematikus felmérése (küszöbön álló, közzétételre vár) szintén azt mutatja, hogy bár az uniós lakosok 50 %-a ajánlaná a szakképzést egy fiatalnak a felső középfokú oktatás megkezdése előtt, 75 %-uk egyetértett azzal az állítással is, hogy országában a felső középfokú általános oktatás megítélése kedvezőbb, mint a szakmai alapképzésé. Egyes országok erőfeszítéseket tettek a nemek közötti egyenlőség előmozdításáért, de a nemzeti körülményektől és szükségletektől függően kevesebb bizonyíték áll rendelkezésre a nemek közötti inkluzivitásra és a foglalkozások kiválasztása során a nemi sztereotípiák ellensúlyozására vonatkozóan. A felnőttek szakmai továbbképzésben való részvételét a fent említettekhez hasonló sztereotípiák és a rendelkezésre álló lehetőségek korlátozott ismerete akadályozza.

A nemzetköziesítés és a mobilitás, amelyek előmozdíthatnák az innovációt és növelhetnék a szakképzés vonzerejét, bizonyos mértékben javultak ugyan²², de továbbra is széttagoltak, a mobilitási lehetőségek pedig nem elég fejlettek²³. A kutatások szerint azok a szakképzésben végzettek, akik rendelkeznek külföldi mobilitási tapasztalattal, arról számolnak be, hogy a külföldön szerzett készségek hasznukra voltak a szakmai pályafutásuk során, és támogatták a

²² Csak Ausztria, Ciprus, Németország, Dánia, Észtország, Görögország, Horvátország, Lettország, Portugália és Lengyelország számolt be nemzeti végrehajtási tervében a szélesebb körű nemzetköziesítésre irányuló intézkedésekről.

²³ Csak Ausztria, Belgium flamand nyelvű közössége, Németország, Dánia, Franciaország, Horvátország, Litvánia, Lettország, Málta, Hollandia és Lengyelország számolt be nemzeti végrehajtási tervében a tanulók és az alkalmazottak mobilitásának fokozását célzó intézkedésekről.

foglalkoztathatóságukat²⁴. Emellett a Cedefop szerint a nemzetközi lehetőségek (a mobilitást is beleértve) hozzájárulnak a szakképzés vonzerejének növeléséhez²⁵. A szakképzésben dolgozók, például a tanárok, az oktatók és a pályaaorientációs szakemberek mobilitása ugyanakkor kevésbé fejlett, mint a tanulóké. Bár a tagállamok beszámoltak bizonyos kezdeményezésekről és projektekről, a nemzetköziesítés továbbra is egyenlőtlen, és csak korlátozott mértékben épült be a nemzeti szakképzési rendszerekbe, annak ellenére, hogy a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlásban foglaltak szerint stratégiai jelentőséggel bír a vonzerő és a kiválóság szempontjából.

3.2. Az előrehaladás átfogó értékelése és kiemelt területek a jövőre nézve

Az uniós tagállamok jelentős előrelépést tettek a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlásban meghatározott és a nemzeti végrehajtási tervekben megerősített közös prioritások megvalósítása terén. Annak ellenére, hogy a szakképzés kritikus szerepet játszik mind az inkluzivitás biztosításában, mind a munkaerőpiaci kihívások kezelésében – ideértve többek között a munkaerő- és a szakemberhiányt, a munkaerő elöregedését, valamint a méltányos zöld és digitális átállás biztosítását is –, továbbra is fennmaradtak bizonyos kihívások. Ez továbbra is gyengíti a szakképzésben az inkluzív és fenntartható növekedés és versenyképesség előmozdítása terén rejlő lehetőségeket. A szakképzés gazdasági növekedéshez való hozzájárulását egy másik jelentős kihívás is akadályozza, mégpedig a szakképzéshez való hozzáférés és az ott elért eredmények terén megfigyelhető tartós különbségek fennállása, legyen szó akár a nemek közötti inkluzivitás biztosításáról, akár a kiszolgáltatott csoportok hatékony támogatásáról vagy az egész életen át tartó tanulás bővítéséről.

A tagállamok komoly erőfeszítéseket tettek annak biztosítása érdekében, hogy a szakképzési rendszerek gyorsan és reziliensen alkalmazkodjanak a gyors munkaerőpiaci változásokhoz (1. prioritás), de továbbra is fennállnak kihívások. Előrelépésre elsősorban a szakképzési szabványok, tantervek és programok korszerűsítése révén került sor, biztosítva, hogy azok magukban foglalják a szakmai készségek és a kulcskompetenciák kiegyensúlyozott kombinációját, különös tekintettel a digitális készségek szisztematikus integrációjára. További erőfeszítéseket kell tenniük ahhoz, hogy a szakképzési programokat és tanterveket teljes mértékben összehangolják a munkaerőpiaci igényekkel, különös tekintettel az olyan megatrendekre, mint a fokozódó digitalizáció és automatizálás, valamint a klímasemleges gazdaságra való átállás. Az erőfeszítések a továbbiakban is fontosak lesznek, különösen a fokozódó digitalizáció és a mesterséges intelligencia széles körű használata terén. A Cedefop által a közelmúltban az uniós tagállamokban közzétett online álláshirdetésekről készített

²⁴ Fassl, A., Kirsch, M., Pachocki, M. és Zabko, O. (2020): *Tracing VET graduates with foreign mobility experience* [A külföldi mobilitási tapasztalattal rendelkező szakképzésben végzettek nyomon követése]. Varsó: Foundation for the Development of the Education System [Alapítvány az Oktatási Rendszer Fejlesztéséért]. Elérhető a következő internetcímen: <https://erasmusplusresearch.eu/research/tracing-vet-graduates-foreign-mobility-experience>.

²⁵ Cedefop (n.d.): *A szakoktatási és szakképzési mobilitási kilátások növelik a szakképzés vonzerejét*. Elérhető a következő internetcímen: <https://www.cedefop.europa.eu/hu/tools/vet-toolkit-tackling-early-leaving/resources/vet-toolkit-upskilling-pathways/best-practices/vet-mobility-prospects?etrans=hu>.

elemzés arra enged következtetni, hogy a fizikai jelenlétre, a manuális szakértelemre és az alkalmazott műszaki készségekre támaszkodó foglalkozások – például a technikusok, a gépszerelők, az építőiparban dolgozók és a közlekedési dolgozók – esetében nőtt az üres álláshelyek aránya²⁶. Ez azt jelzi, hogy bár a digitális jártasság és a mesterséges intelligenciával kapcsolatos jártasság elsajátítása fontos a munkaerőpiaci változásokhoz való alkalmazkodáshoz, egyes, a szakképzéshez kapcsolódó szakmák iránt a mesterséges intelligencia térnyerése ellenére is további kereslet mutatkozik.

Az országok Unió-szerte fokozzák erőfeszítéseiket annak biztosítása érdekében, hogy a tanulók a szakképzés során szilárd alapkészségeket sajátítsanak el. A végrehajtás azonban továbbra is egyenetlen, és sok tanuló még mindig úgy lép be a szakképzésbe és hagyja el azt, hogy nem rendelkezik megfelelő jártassággal az írás-olvasási, számolási, tudományos, digitális és állampolgári készségek terén – beleértve a média- és információs műveltséget is –, amelyek elengedhetetlenek mind a foglalkoztathatósághoz, mind a társadalomban való aktív részvételhez. A hatékony megvalósítást azonban korlátozza a szakképzésben dolgozó képzett tanárok és oktatók hiánya – különösen azoké, akik képesek lennének beépíteni az alapkészségeket a szakképzésbe. A PISA-felmérésből származó bizonyítékok szintén azt mutatják, hogy sok tanuló gyengébb alapkészségekkel lép be a szakképzésbe, mint az általános középfokú oktatásban részt vevő társaik²⁷. Azon országok közül, ahol lehetőség van az összehasonlításra, a szakképzési programokban részt vevő diákok teljesítménye gyakran jelentősen elmarad az általános oktatási programokban részt vevő társaikétól – ez időnként olyan okokra vezethető vissza, mint például a korai iskolai szelekció.

Emellett továbbra is egyenlőtlen az előrehaladás a természettudományokkal, a technológiával, a műszaki tudományokkal és a matematikával (STEM) kapcsolatos készségek terén is. Az EU-ban a középfokú szakképzésben tanulók mindössze 36,3 %-a vesz részt STEM-képzésekben, ami 8,7 százalékponttal elmarad a 2030-ra javasolt legalább 45 %-os uniós szintű céltől. A természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika területén szakképzésben részt vevő diákok többsége mérnöki, feldolgozóipari vagy építőipari tanulmányokat folytat. Egyes országokban, például Portugáliában, Máltán, Lengyelországban és Olaszországban a STEM-képzésekre beiratkozó tanulók jelentős része az információs és kommunikációs technológiák (IKT) területén tanul. Ezzel szemben a természettudományok, a matematika és a statisztika területe az EU-ban a szakképzésben részt vevő diákok nagyon kis hányadát vonzza.

A munkaalapú tanulás és a tanulószerveződéses gyakorlati képzés lehetőségeinek bővülése ellenére egyes országok a tanulószerveződéses tanulók számának csökkenéséről vagy korlátozott számáról számolnak be²⁸, szemben az előző időszakokkal, amikor a rendelkezésre

²⁶ Cedefop (2026): *Hátramenet: hogyan hozza vissza a mesterséges intelligencia a szakképzést igénylő foglalkozásokat?* Elérhető a következő internetcímen: <https://www.cedefop.europa.eu/hu/news/reverse-gear-how-ai-bringing-vocational-occupations-back?etrans=hu>.

²⁷ OECD (2023): *Az oktatásról dióhéjban 2023: OECD-mutatók*. Párizs: OECD Publishing. Elérhető a következő internetcímen: <https://www.oecd.org/education/education-at-a-glance/>.

²⁸ Egyes országok, például Németország, Franciaország, Olaszország és Ausztria bizonyos ágazatokban a tanulószerveződéses gyakorlati képzési helyek csökkenő vagy korlátozott kihasználtságáról számoltak be.

álló helyek hiánya volt a fő probléma. A tanulószerveződéses gyakorlati képzéseknek a felnőttekre és a felsőoktatásra való kiterjesztése előrehaladást mutat, de a részvétel még mindig korlátozott. A szakképzésen belüli munkaalapú tanulás bizonyos tanulmányi területeken (nevezetesen az egészségügyben és a mezőgazdaságban) elterjedtebb, mint másokon²⁹. A szakpolitikák jobban kezelhetnék a munkahelyek iránti kereslet és kínálat egyensúlyhiányát és eltéréseit, valamint beruházhatnának a vállalatokon belüli oktatók pedagógiai szakmai fejlődésébe és a kiszolgáltatott csoportokból származó tanulók támogatásába. A szakképzés és az ipar közötti együttműködés területén is további fejlesztés szükséges. Ez segíthet mind a tanulószerveződéses gyakorlati képzések elterjedésének fokozásában, mind pedig a szakképzések és a munkaerőpiacon szükséges készségek közötti összhang javításában.

Az országok tanúbizonyságot tettek a szakképzésen belüli rugalmasság és fejlődési lehetőségek növelése (2. prioritás), valamint a továbbképzési és átképzési lehetőségek javítása iránti elkötelezettségükről, de számos kezdeményezés még mindig kísérleti szakaszban jár. A rugalmasságot a tanulási eredményeken alapuló megközelítések elfogadásával, a tantervek és a programok modularizálásával, mikrotanúsítványok és részleges képesítések létrehozásával, valamint a formális rendszereken kívül szerzett tanulási eredmények érvényesítésére és elismerésére vonatkozó lehetőségek növelésével mozdítják elő. Az országok diverzifikálják a tanulási módokat azáltal, hogy megerősítik a digitális és a vegyes tanulás infrastruktúráját, valamint feltérképezik az olyan élvonalbeli oktatási technológiákban rejlő lehetőségeket, mint a virtuális valóság és a mesterséges intelligencia. A kialakulóban lévő technológiák szakképzésbe való integrálásával hatékonyan csökkenthető a képzések és a változó munkaerőpiac közötti szakadék, azonban továbbra is fennállnak bizonyos korlátok – például az ipar gyors technológiai fejlődésének lekövetéséhez és a berendezésekhez kapcsolódó beruházási igényekhez fűződő nehézségek³⁰. A mikrotanúsítványokra és a fejlett technológiák használatára vonatkozó intézkedések még korai szakaszban járnak, és nem érték el teljes potenciáljukat a szakképzés területén. Azon országok számára, amelyek még nem érték el haladást ezeken a területeken, előnyös lenne a szabályozási fejlesztések felgyorsítása, a képzési tartalmakat és interaktív erőforrásokat biztosító digitális platformok kísérleti bevezetése, valamint a mikrotanúsítványok EU-szerte történő kölcsönös elismerésének előmozdítása³¹.

Görögország, Magyarország, Csehország és Románia is azon országok közé tartozik, ahol lassú a munkaalapú tanulás elterjedése, a tanulószerveződéses gyakorlati képzéseket is beleértve.

²⁹ Európai Bizottság (2025): *Oktatási és Képzési Figyelő 2025: Összehasonlító jelentés*. Luxembourg: az Európai Unió Kiadóhivatala. Elérhető a következő internetcímen: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/30c1ccaa-bfdd-11f0-a612-01aa75ed71a1>.

³⁰ Herrero, C., Arroyo Sagasta, A., Castaño Muñoz, J., Centeno, C., Coenen, J. *et al.* (2025): *Supporting the digital transformation of vocational education and training* [A szakképzés digitális átalakulásának támogatása]. Luxembourg: az Európai Unió Kiadóhivatala. Elérhető a következő internetcímen: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC141881>.

³¹ A mikrotanúsítványok és a részleges képesítések előmozdítására irányuló intézkedések terén elért eredményekről csak Belgium flamand nyelvű közössége, Németország, Finnország, Horvátország, Magyarország, Lettország, Málta, Hollandia, Lengyelország, Portugália és Szlovákia számolt be a nemzeti

Az európai átláthatósági eszközök célja annak biztosítása, hogy a munkáltatók és más érdekelt felek jobban megértsék a szakképzést. Az EKKR 2024. évi értékelésének egyi fő következtetése az volt, hogy az EKKR jól megalapozott referenciapont, amelyet a képesítésekkel foglalkozó intézmények széles körben elfogadnak³². Az EKKR és a kapcsolódó nemzeti képesítési keretrendszerek kulcsfontosságú eszközök annak biztosításához, hogy a szakképesítések – szintjük és tartalmuk tekintetében egyaránt – átláthatóbbá váljanak a határokon belül és a határokon átnyúlóan is. Az Europass – az EU karriertervezést és az egész életen át tartó tanulást támogató eszköze – pedig segíti a szakképzésben részt vevő tanulókat a képesítéseik és készségeik bemutatásában, többek között a munkavállalói mobilitással összefüggésben. Ezen eszközök egyenlőtlen végrehajtása azonban Unió-szerte akadályozza a képesítések és készségek átláthatóságát és megértését. Az Europass 2024. évi értékeléséből levont tanulságok között szerepel, hogy tovább lehetne fejleszteni az Europass adatelemzési és mesterségesintelligencia-megoldásait, hozzájárulva ezáltal a szakképzéshez kötődő foglalkozások terén különösen jelentős készség- és munkaerőhiány kezeléséhez³³.

A felnőttek képzésben való részvételi aránya számos országban továbbra is alacsony³⁴. Bár a tagállamok egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek az egész életen át tartó tanulásra, a részvételi arány a felnőttoktatási felmérés (AES) szerint 2022-ben csak 39,5 % volt, és az országok között nagy eltérések mutatkoztak. Ez az arány elmarad a 2030-ra kitűzött legalább 60 %-os uniós szintű célértéktől³⁵. Fontos, hogy a szakmai továbbképzés valamennyi felnőtt tanulási és fejlődési igényeivel foglalkozzon. Emellett az egész életen át tartó pályaorientáció további megvalósítása, a korábbi tanulmányok beszámítása, a mikrotanúsítványok és a részleges képesítések, valamint az egyének és a munkáltatók számára egyaránt megfelelően kialakított ösztönzők erősíthetik a tanulók részvételét és támogatását. Alapvető fontosságú továbbá a részvétel nyomon követése, valamint a különböző szolgáltatók közötti szinergiák és koordináció biztosítása.

végrehajtási tervében, míg a digitális platformok és tanulási erőforrások fejlesztése terén elért eredményekről csak Ausztria, Belgium francia nyelvű közössége, Belgium flamand nyelvű közössége, Bulgária, Ciprus, Németország, Dánia, Spanyolország, Magyarország, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország és Portugália tett jelentést.

³² Európai Bizottság (2024): *Az Európai Bizottság közzétette az Europass és az európai képesítési keretrendszer értékelését*. Elérhető a következő internetcímen: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/news/european-commission-publishes-evaluations-europass-and-european-qualifications-framework-2024-03-27_en?prefLang=hu&ettrans=hu.

³³ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a készségekkel és képesítésekkel kapcsolatban nyújtott jobb szolgáltatások közös keretrendszeréről (Europass) szóló, 2018. április 18-i (EU) 2018/646 európai parlamenti és tanácsi határozat végrehajtásáról és hatásáról; Elérhető a következő internetcímen: [EUR-Lex – 52024DC0135 – HU – EUR-Lex](#).

³⁴ A felnőttoktatási felmérésből (2022) rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerint Bulgária, Görögország, Románia, Lengyelország, Csehország, Horvátország, Szlovénia, Litvánia, Ciprus, Olaszország, Portugália, Lettország, Spanyolország, Málta, Észtország és Luxemburg továbbra is elmarad attól a 2025-ös uniós szintű célkitűzéstől, hogy azon 25–64 éves felnőttek aránya, akik az elmúlt 12 hónapban tanulásban vettek részt, elérje a 47 %-ot.

³⁵ A felnőttkori tanulásra vonatkozó új európai cselekvési programról (2021–2030) szóló 2021. évi tanácsi következtetésekből eredő cél. Lásd még a szociális jogok európai pillérének megvalósítására vonatkozó cselekvési tervet.

Némi előrelépés figyelhető meg az innováció és a növekedés előmozdítása, valamint a tanulók digitális és zöld átállásra való felkészítése terén (3. prioritás). Egyes országok korszerűsítik a szakképzési infrastruktúrájukat azáltal, hogy beruháznak mind a digitális képzési és tanulási platformokba, mind a fizikai létesítményekbe³⁶, és összehangolják azokat a jelenlegi ipari igényekkel. Ebbe beletartozik az IKT-infrastruktúrába és a modern berendezésekbe való beruházás, valamint a fejlett technológiáknak a szakképzésbe való integrálása is. Az SzKK-k támogatása továbbra is korlátozott, de új központok létrehozásával vagy a meglévők fejlesztésével – gyakran uniós támogatás és finanszírozás révén – bővül.

A kiválasztott Erasmus+ SzKK-projektekről szóló közelmúltbeli elemző jelentés azt mutatja, hogy ezek a projektek strukturális támogatást nyújthatnak a szakképzés átalakításához – például az oktatás és a tanulás innovációja, a szakképzésnek a munkaerőpiaci és készségigényekkel való összehangolása, valamint a kulcsfontosságú érdekelt felek közötti megerősített együttműködés révén. A kezdeményezés, valamint annak hatásának továbbfejlesztése érdekében a jelentés ajánlásokat fogalmaz meg a hatóságok szerepvállalására, a tanulók és a munkavállalók nagyobb mértékű bevonására, valamint a finanszírozás diverzifikálására, az egyéb kezdeményezésekkel és szervezetekkel – például a készségfejlesztési paktummal és a Szakképzési Tanácsadó Bizottsággal – való kapcsolatok szorosabbra fűzésére, a pedagógiai innováció fokozására, valamint a digitális és zöld készségeknek a gazdaság valamennyi ágazatában való kiegyensúlyozott integrációjára vonatkozóan.

A tagállamok intézkedéseket hajtottak végre annak biztosítása érdekében, hogy a szakképzés vonzó lehetőség legyen, amelynek során a készségfejlesztés modern és digitalizált módon történik (4. prioritás). Az országok által tett erőfeszítések és célzott intézkedések ellenére azonban a szakképzésnek az általános és a felsőfokú oktatáshoz képest érzékelt alacsonyabb státusza továbbra is az alap- és a folyamatos szakképzésben való fokozott részvétel fő akadályát jelenti. Az innováció és a nemzetközivé válás támogatása kulcsfontosságú tényező lehet a szakképzés vonzerejének növelésében. A szakképzés pozitív megítélésének erősítése – és ezáltal vonzerejének növelése – tovább támogatható a szakképzés előnyeinek és a végzettek foglalkoztatási kilátásainak célzott népszerűsítésével is. Ez jelenthet figyelemfelkeltő kampányokat, nemzetközi szakmai versenyeken való részvételt, egész életen át tartó pályaorientációt vagy mobilitási lehetőségeket is.

Az országok foglalkoztak a szakképzésben dolgozó tanárok és oktatók támogatásával, de a szakma alacsony vonzereje továbbra is nyomás alatt tartja a szakképzési rendszereket. A tagállamok által hozott intézkedések körébe tartozik a szakképzési programok magasabb képesítési szintekre való kiterjesztése (EKKR 5–8.), a szakképzés és a felsőoktatás közötti átjárhatóság javítása, valamint a szakképzésben dolgozó tanárok és oktatók folyamatos szakmai továbbképzésébe való beruházás. A rendelkezésre álló bizonyítékok azonban arra utalnak, hogy hiányoznak a tanárok és oktatók összetett tanulási igényeinek kielégítését célzó

³⁶ Ausztria, Belgium flamand nyelvű közössége, Bulgária, Ciprus, Németország, Dánia, Görögország, Magyarország, Litvánia, Lettország, Lengyelország, Portugália és Szlovénia a nemzeti végrehajtási tervében az infrastruktúra korszerűsítésére összpontosító intézkedések terén elért eredményekről számolt be.

rendszerszintű megközelítések; melyek kiterjednek a szakmai fejlődésük szisztematikus nyomon követésére – mind a tartalom, mind a tanítási gyakorlatokra gyakorolt hatás tekintetében.

A tanárok és oktatók készségeinek és kompetenciáinak fejlesztéséhez rendszerszintű és sokrétű folyamatos szakmai továbbképzésre lenne szükség, amely ezzel szemben gyakran egyenetlen, és nem fed le minden területet. A tanárhiány kezelése és a szakmáról kialakult kép javítása érdekében az országok dolgozhatnak az oktatásba való belépés lehetőségeinek egyszerűsítésén, a képesítések érvényesítésének és elismerésének megkönnyítésén, a munkakörülmények javításán és a bérek kiigazításán, a szakmában folytatott munka és az oktatás közötti forgóajtó-jelenség feltárásán – beleértve az egyelőre csak korlátozott mértékben vizsgált „vegyes tanári” modelleket is –, valamint a sokszínű és megfelelő szakmai fejlődési lehetőségek biztosításán – beleértve a vállalatoknál folytatott szakmai gyakorlatokat és az oktatói mobilitás révén történő nemzetközi tapasztalatszerzést. A herningi nyilatkozat arra is felhívja a figyelmet, hogy fontos foglalkozni a tanárok és oktatók mentális jóllétével – ez a terület azonban egyelőre nem került megfelelően feltárássra.

Bár az esélyegyenlőség, valamint a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő szakképzési rendszerek előmozdítása (5. prioritás) terén elért eredmények visszafogottnak tekinthetők, az országok célzott intézkedéseket vezetnek be a kiszolgáltatott csoportokra vonatkozóan. Az Erasmus+ a szakképzésben részt vevő tanulók és alkalmazottak mobilitása, együttműködési partnerségek és kapacitásépítési tevékenységek révén támogatja az átvihető készségek – például a kommunikáció, az alkalmazkodóképesség és az interkulturális készségek – fejlesztését. Arra ugyanakkor kevesebb bizonyíték áll rendelkezésre, hogy előrelépés történt volna a nemek közötti egyenlőség és a foglalkozások megválasztásával kapcsolatos nemi sztereotípiák elleni küzdelem terén. A nemek közötti egyensúly hiánya, valamint a nők alulreprezentáltsága a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika területén és a szakképzésben jelentős munkaerőpiaci következményekkel jár – például tartós szakemberhiányhoz, korlátozott gazdasági termelékenységhez, valamint a foglalkoztatás és a bérek terén fennálló strukturális egyenlőtlenségek megerősítéséhez vezet. A szakképzés inkluzivitásának biztosítása elengedhetetlen ahhoz, hogy a kiszolgáltatott csoportok (pl. tartósan munkanélküliek, fogyatékkal élő személyek, oktatásban vagy képzésben nem részesülő fiatalok) releváns és megfelelő képzést végezhesenek, amely lehetővé teszi, hogy megfelelően felkészüljenek a munkaerőpiacra való belépésre, és ezáltal növeli az általános foglalkoztatási rátákat és a termelékenységet, valamint csökkenti a szegénységi rátákat. A befogadás biztosítása érdekében a hatékony szakképzési rendszereknek célzott, a tanulók igényeit szem előtt tartó támogatást kell nyújtaniuk, meg kell erősíteniük a stabil, minőségi munkahelyekkel való kapcsolatot, és bővíteniük kell az inkluzív munkaalapú tanulás lehetőségeit.

A szakképzés minőségbiztosítására (6. prioritás) összpontosító országok szintén elérték némi haladást. Az országok mintegy fele olyan új stratégiák kialakításán dolgozott, amelyek célja a nemzeti minőségbiztosítási rendszereknek a Szakképzés Európai Minőségbiztosítási Referenciakeretében meghatározott prioritásokkal való összehangolása, a szakképzési szolgáltatók önértékelésének megerősítése (pl. belső értékelési folyamatok, folyamatos

fejlesztés és visszacsatolási hurkok révén), valamint az érdekelt feleknek az irányításba való bevonásának javítása. A folytonosság és a fokozott beruházások kulcsfontosságúak az e prioritás szerinti célkitűzések eléréséhez, valamint a tanulók és a szakképzési rendszerek számára a bennük rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázásához.

A szociális partnerek központi szerepet játszanak a szakképzési politikák irányításában és végrehajtásában, és hozzájárulnak a szakpolitikák kidolgozásához, a tantervek kialakításához, a minőségbiztosításhoz, a finanszírozási döntésekhez és a pályaorientációhoz. A szociális partnerek autonómiájának teljes körű tiszteletben tartása mellett tovább lehetne bővíteni szerepüket az intézkedések végrehajtása terén. Ez különösen igaz a készségekkel kapcsolatos információgyűjtésre és a készségigények azonosítására, a kiszolgáltatott csoportok tanulószereződéses gyakorlati képzésének és foglalkoztatási lehetőségeinek biztosítására, az átképzésre és továbbképzésre, valamint a nem formális és az informális tanulás eredményeinek elismerésére és érvényesítésére.

4. Következtetés

A szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás tagállamok általi végrehajtásáról szóló jelentéstétel vegyes képet mutat, amelyben az előrehaladás és a tartós kihívások párhuzamosan vannak jelen, és amely kiemeli a szakképzésben rejlő lehetőségeket, de egyúttal néhány hiányosságra is rámutat a munkaerőpiaci igényekhez szorosan igazodó, inkluzív és fenntartható fejlődés előmozdítása terén. Bár számos tagállam fontos reformokat indított el – gyakran uniós támogatások és finanszírozási lehetőségek kihasználásával –, a korszerűsítés és az előrehaladás üteme egyenetlen. A digitalizáció terén még mindig vannak hiányosságok, többek között a mesterséges intelligencia és más, hasonló technológiák integrálása, a készségekkel kapcsolatos információgyűjtés, a munkaalapú tanulás/tanulószereződéses gyakorlati képzések, a szakképzésben dolgozó tanárok és oktatók kapacitása, valamint a szakképzés tartósan kedvezőtlen társadalmi megítélése és vonzereje terén, amely strukturális munkaerőhiányt eredményez. Annak érdekében, hogy a lehető legjobban ki lehessen használni a szakképzésben rejlő lehetőségeket az EU versenyképességének támogatása céljából, elő kell mozdítani a szakképzési kiválóságot, valamint a vállalkozásokkal és a szociális partnerekkel kialakított, megerősített partnerségeket. A szakképzésben részt vevő tanulók mobilitási lehetőségeit és a nemzetköziesítést is fokozni kell. További figyelmet igényel emellett az alapkészségek és az állampolgári kompetenciák, valamint a STEM-kompetenciák fejlesztésének területe is – ezek elengedhetetlenek a szakképzésben végzettek foglalkoztathatóságának előmozdításához³⁷ és a munkaerőpiaci igényeknek való megfelelés biztosításához. A küszöbön álló európai szakképzési stratégia megteremti majd az e kihívások kezeléséhez vezető utat.

³⁷ A Német Munkáltatói Egyesületek Szövetsége (BDA) (2025): *A demokráciánkért – demokráciaoktatás az oktatás minden szintjén*. Elérhető a következő internetcímen: <https://www.arbeitgeber.de>.